

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۴۰۲

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی
جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

عنوان

ارزیابی کیفیت درونی و بیرونی برنامه درسی رشته برنامه ریزی
درسی دوره کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی

استاد راهنما

دکتر کوروش فتحی واجارگاه

استاد مشاور

دکتر محمود ابوالقاسمی

اساتید داور

دکتر محبوبه عارفی

دکتر محسن طالب زاده نوبریان

دانشجو

حمیده یزدانی

تیرماه ۱۳۸۸

۶ - ۱۳۸۸/۱۱/۱۱
تعمیرات مدرک علمی برین
تعمیرات مدرک

۱۳۰۳۲۹

تقدیر و تشکر

با سپاس به درگاه خداوند که توفیق علم اندوزی و انجام تحقیق حاضر را فراهم نمود بر خود لازم می دانم مراتب سپاسگذاری خود را از کلیه افرادی که در انجام پایان نامه مرا یاری کرده اند و در مراحل مختلف راهنمایی ام نموده اند ، اعلام نمایم :

از دکتر کورش فتحی و اجارگاه استاد راهنمای ارجمندم که بدون راهنمایی های ایشان انجام این تحقیق میسر نبود و در تمام مراحل این تحقیق مرا یاری نموده اند و از کمک های ارزنده ایشان بهره مند شدم ، تشکر و قدردانی می نمایم .

از دکتر محمود ابوالقاسمی استاد محترم مشاور که در جریان تحقیق ، از مساعدت و نظرات ارزشمند ایشان بهره مند بودم ، کمال تشکر را دارم .

مراتب سپاس خود را به محضر دکتر محبوبه عارفی و دکتر محسن طالب زاده نوبریان ، اساتید داور گرانقدرم که بر من منت نهادند و زحمت داوری پایان نامه را پذیرفتند تقدیم می دارم .

و از زحمات بی شائبه پدر و مادرم که در تمامی لحظات مرا یاری نمودند نیز بسیار سپاسگذارم.

تقدیم به

پدر مهربانم که هر چه دارم از اوست

مادر نازنینم که عاشقانه دوستش دارم

چکیده

پژوهش حاضر از انواع پژوهش‌های توصیفی پیمایشی است که به ارزیابی برنامه های درسی موجود رشته برنامه ریزی درسی می پردازد. هدف اصلی پژوهش، ارزیابی کیفیت درونی و بیرونی برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی می باشد. در این راستا اهداف ویژه تحقیق شامل: مشخص کردن میزان مطلوبیت عناصر برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی، مشخص کردن میزان موفقیت برنامه درسی رشته مذکور در پاسخ به نیازهای مشتریان و ارائه پیشنهاداتی به منظور ارتقاء برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی است. جهت دستیابی به اهداف پژوهشی سوالاتی مطرح گردید: ۱- میزان مطلوبیت برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی با توجه به عناصر ده گانه برنامه درسی چقدر می باشد؟ ۲- رشته برنامه ریزی درسی تا چه حد پاسخگوی نیاز مشتریان (سازمانها و نهادها) بوده است؟

در راستای پاسخگویی به سوالهای پژوهش به جمع آوری اطلاعات به صورت میدانی پرداخته شده است. در جمع آوری اطلاعات میدانی از ابزار اندازه گیری پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل موارد زیر بوده است: ۱- دانش آموختگان رشته برنامه ریزی درسی در دانشگاه شهید بهشتی که از سال ۱۳۸۲ تاکنون فارغ التحصیل شده اند. ۲- استادانی که در رشته برنامه ریزی درسی برای دروس آن تدریس داشته اند. ۳- دانشجویانی که در هنگام اجرای پرسشنامه مشغول به تحصیل بوده اند. ۴- مدیران سازمانهایی که دانش آموختگان رشته برنامه ریزی درسی در آن سازمانها مشغول به فعالیت بوده اند. جهت انتخاب نمونه آماری از جدول مورگان استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات پرسشنامه ای از روشهای آماری استفاده شده است که شامل:

آمار توصیفی : جدول فراوانی، توصیف درصد ، نمودار ستونی و آمار استنباطی : آزمون T تک نمونه ای و آزمون فردمن می باشد . جهت اجرای آزمونهای مطرح شده از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است .

در پاسخ به سوال پژوهشی اول می توان گفت که : کیفیت برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی در حد متوسط قرار دارد به طوریکه : از دیدگاه دانشجویان، عناصر هدف ، محتوا ، نقش معلم ، مواد و منابع و گروه بندی مطلوب نبودند و عناصر منطق ، زمان ، مکان ، فعالیتهای یادگیری و ارزشیابی در حد متوسط قرار داشتند . و از دیدگاه اساتید عناصر هدف ، منطق ، محتوا ، نقش معلم ، زمان ، فعالیتهای یادگیری و گروه بندی در حد متوسط و عناصر مکان ، مواد و منابع و ارزشیابی در حد مطلوب ارزشیابی شدند.

در پاسخ به سوال دوم پژوهشی می توان گفت که : رضایت نسبی از سوی مدیران و همچنین از سوی خود دانش آموختگان در رابطه با برنامه های درسی وجود دارد. در این زمینه بین نظرات مدیران و دانش آموختگان تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات طرح تحقیق

۱	مقدمه
۲	بیان مساله
۴	اهمیت و ضرورت
۶	اهداف تحقیق
۷	سوالات تحقیق
۸	تعاریف واژه ها

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱۳	مقدمه
۱۴	آموزش عالی
۱۵	وظایف آموزش عالی
۱۶	تاریخچه آموزش عالی
۱۶	دانشگاه شهید بهشتی
۱۸	مفهوم برنامه درسی
۲۰	تاریخچه و سیر تحول رشته برنامه ریزی درسی
۲۳	عناصر برنامه درسی
۳۵	برداشت های مختلف از برنامه درسی
۳۵	الگوهای طراحی برنامه درسی

۳۸	..... برنامه درسی در آموزش عالی
۳۹	..... معرفی رشته برنامه ریزی درسی
۴۱	..... تعاریف برنامه ریزی درسی
۴۲	..... فلسفه ، ضرورت و توانایی رشته برنامه ریزی درسی
۴۲	..... رابطه میان رشته برنامه ریزی درسی با سایر رشته های علوم تربیتی

کیفیت

۴۷	..... تعاریف کیفیت
۵۰	..... ضرورت توجه به کیفیت در نظام آموزش عالی
۵۲	..... کیفیت درونی و بیرونی

ارزشیابی

۵۳	..... مفاهیم و تعاریف ارزشیابی
۵۶	..... اهداف و نقش ارزیابی
۶۰	..... انواع ارزشیابی
۶۲	..... مفهوم ارزیابی برنامه درسی
۶۳	..... الگوهای ارزشیابی برنامه درسی
۶۴	..... نقش ارزیابی برنامه درسی در بهبود کیفیت برنامه های آموزش عالی
۶۷	..... پیشینه پژوهش
۷۵	..... جمع بندی

فصل سوم : روش تحقیق

مقدمه	۸۲
روش تحقیق	۸۲
تعریف و تعیین جامعه	۸۲
نمونه و روش نمونه گیری	۸۳
ابزار اندازه گیری	۸۴
روایی و اعتبار	۸۷
روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۸۸

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل

مقدمه	۹۰
توصیف ویژگی های آزمودنیها یا شرکت کنندگان در پژوهش	۹۱
آزمون سوالهای پژوهش	۹۷

آمار استنباطی

تحلیل داده	۱۰۷
ارزیابی درونی	۱۰۷
ارزیابی بیرونی	۱۱۷
اطلاعات تکمیلی	۱۲۱

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

مقدمه	۱۲۷
خلاصه یافته های پژوهش	۱۲۷

- سوال اول پژوهشی ۱۲۸
- سوال دوم پژوهشی ۱۳۴
- پیشنهادهای کاربردی حاصل از یافته های پژوهش ۱۳۶
- پیشنهادهای پژوهشی ۱۳۷
- محدودیت‌های پژوهش ۱۳۸

منابع و پیوستها

منابع فارسی

منابع خارجی

پرسشنامه

جداول

صفحه

- جدول (۲-۱) : عناصر برنامه درسی و تبیین آنها در فرایند کیفیت برنامه درسی ۳۳
- جدول (۲-۲) : مراحل ارزیابی تکوینی و خصوصیات آنها ۵۵
- جدول (۲-۳) : جمع‌بندی از تحقیق‌های انجام شده ۶۳
- جدول (۳-۱) : توزیع نمونه آماری تحقیق ۷۱
- جدول (۳-۲) : پرسشنامه دانشجویان و اساتید ۷۴
- جدول (۳-۳) : پرسشنامه مدیران و دانش‌آموختگان ۷۴
- جدول (۴-۱) : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه به تفکیک جنسیت ۷۸
- جدول (۴-۲) : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه به تفکیک علت انتخاب رشته ۷۹
- جدول (۴-۳) : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه به تفکیک محل اخذ مدرک ۸۰
- جدول (۴-۴) : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه به تفکیک رتبه‌های دانشگاهی ۸۱
- جدول (۴-۵) : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه به تفکیک سابقه تدریس ۸۲
- جدول (۴-۶) : توزیع فراوانی و درصد سازمان‌های مشتری ۸۳
- جدول (۴-۷) : میزان مطلوبیت عناصر رشته برنامه ریزی درسی از دیدگاه اساتید ۸۵
- جدول (۴-۸) : میزان مطلوبیت عناصر رشته برنامه ریزی درسی از دیدگاه دانشجویان ۸۶
- جدول (۴-۹) : میزان مطلوبیت واحدهای درسی رشته از دیدگاه دانشجویان ۸۷
- جدول (۴-۱۰) : میزان توافق دانش‌آموختگان با دانش، مهارت و نگرش ۸۹
- جدول (۴-۱۱) : میزان مطلوبیت دانش، نگرش و مهارت از دیدگاه دانش‌آموختگان ۹۱
- جدول (۴-۱۲) : میزان مطلوبیت دانش، نگرش و مهارت از دیدگاه مدیران ۹۱
- جدول ۴-۱۳ : میزان مطلوبیت دانش، نگرش و مهارت از دیدگاه مدیران ۹۳
- جدول (۴-۱۴) : میزان مطلوبیت اهداف رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید ۹۴

- جدول (۴-۱۵): میزان مطلوبیت منطق رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۵
- جدول (۴-۱۶): میزان مطلوبیت محتوا رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۶
- جدول (۴-۱۷): میزان مطلوبیت نقش معلم رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۷
- جدول (۴-۱۸): میزان مطلوبیت زمان رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۷
- جدول (۴-۱۹): میزان مطلوبیت مواد و منابع رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۸
- جدول (۴-۲۰): میزان مطلوبیت مکان رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۹۹
- جدول (۴-۲۱): میزان مطلوبیت فعالیتهای یادگیری رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۱۰۰
- جدول (۴-۲۲): میزان مطلوبیت گروه بندی رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید..... ۱۰۰
- جدول (۴-۲۳): میزان مطلوبیت روشهای ارزشیابی رشته از دیدگاه دانشجویان و اساتید .. ۱۰۱
- جدول (۴-۲۴): میزان اشتغال دانش آموختگان رشته برنامه ریزی درسی..... ۱۰۲
- جدول (۴-۲۵): میزان رضایت مدیران از دانش آموختگان..... ۱۰۳
- جدول (۴-۲۶): میزان رضایت دانش آموختگان از عملکرد خود..... ۱۰۴
- جدول (۴-۲۷): مقایسه دیدگاه مدیران با دانش آموختگان..... ۱۰۵
- جدول (۴-۲۸): رتبه بندی عناصر رشته برنامه ریزی درسی از دیدگاه اساتید..... ۱۰۶
- جدول (۴-۲۹): آزمون فردمن برای بررسی تفاوت رتبه ها از دیدگاه اساتید..... ۱۰۶
- جدول (۴-۳۰): رتبه بندی عناصر رشته برنامه ریزی درسی از دیدگاه دانشجویان..... ۱۰۷
- جدول (۴-۳۱): بررسی تفاوت رتبه ها از دیدگاه دانشجویان..... ۱۰۷
- جدول (۴-۳۲): رتبه بندی دانش، مهارت و نگرش کسب شده از دیدگاه دانش آموختگان.. ۱۰۷
- جدول (۴-۳۳): بررسی تفاوت رتبه ها از دیدگاه دانش آموختگان..... ۱۰۸
- جدول (۴-۳۴): رتبه بندی دانش، مهارت و نگرش کسب شده از دیدگاه مدیران..... ۱۰۸
- جدول (۴-۳۵): بررسی تفاوت رتبه ها از دیدگاه مدیران..... ۱۰۸

جدول (۴-۳۶): مقایسه دیدگاه دانش آموختگان و مدیران ۱۰۹

جدول (۴-۳۷): رتبه بندی واحدهای رشته برنامه ریزی درسی ۱۱۰

نمودارها

نمودار (۴-۱): میزان توزیع فراوانی افراد نمونه به تفکیک جنسیت ۷۸

نمودار(۴-۲): میزان توزیع فراوانی افراد نمونه به تفکیک علت انتخاب رشته ۷۹

نمودار(۴-۳): میزان توزیع فراوانی افراد نمونه به تفکیک محل اخذ مدرک ۸۰

نمودار(۴-۴): میزان توزیع فراوانی افراد نمونه به تفکیک رتبه دانشگاهی ۸۱

نمودار(۴-۵): میزان توزیع فراوانی افراد نمونه به تفکیک سابقه تدریس ۸۲

نمودار(۴-۶): توزیع فراوانی سازمانهای مشتری ۸۳

فصل اول

کلیات طرح تحقیق

مقدمه

دانشگاهها یکی از منابع اصلی تولید دانش، وسیله انتقال تجارب علمی و فرهنگی انسانها ، پرورش دهنده رهبران فکری ، سیاسی و مدیران و معلمان فردا هستند و مکانهای مناسبی برای مباحثه و مذاکره در جهت حل مسائل علمی ، اجتماعی و ایجاد اصلاحات و ابزارهای سودمند برای پرورش خلاقیت و ارائه نوآوریها و تبادل اطلاعات و همکاری های بین المللی در رابطه با تحقیقات و توسعه تکنولوژی می باشند(عارفی ، ۱۳۸۴).

یکی از عوامل موثر در توسعه سیستماتیک و حساب شده آموزش عالی و بهبود کیفیت آن برنامه ریزی درسی است. برنامه ریزی درسی به منظور گسترش نظام های آموزشی تدوین شده و هدف آن از یک طرف فراهم کردن فرصتهای یادگیری هر چه بیشتر برای افراد واجب التعلیم و علاقه مند به یادگیری و از طرف دیگر تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز برای توسعه اقتصاد کشورهاست. برنامه درسی هسته اصلی تمام برنامه ها و محور همه فعالیتها و تعلیم و تربیت را تشکیل می دهد . هر سازمان و نهادی برای آن که بتواند در قبال فعالیتها و برنامه های خود پاسخگو باشد باید آنچه را که انجام داده و بدست آورده را مورد ارزشیابی قرار دهد . در آموزش عالی هم باید برنامه های درسی رشته های مختلف مورد ارزشیابی قرار گیرند و از این طریق نقاط قوت وضعف برنامه ها مورد ارزشیابی قرار گیرند و سپس تصمیم گیری شود(کیامنش ، ۱۳۸۴) .

ارزیابی برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی از اهمیت خاصی برخوردار است . زیرا برنامه درسی ، به عنوان یکی از رشته های حساس و سرنوشت ساز زمینه پروراندن افراد صاحب نظر در تعلیم و تربیت را در اختیار دارد که نقش مهمی در طراحی و تدوین برنامه های

درسی در سایر مقاطع و رشته های مختلف تحصیلی در آموزش عالی خواهند داشت . اگر برنامه درسی موجود در این رشته از چنان کیفیتی که در خور آن است برخوردار باشد ، دانش آموختگان این رشته به تفکر عمیق تربیتی و آموزشی مجهز می گردند و با کسب شناخت بهترو دقیق تر شرایط فعلی و آینده نظام های آموزشی ، برای مواجهه با تحولات و ایجاد تغییرات لازم در بین نظام ها آماده می شوند . شناخت این کیفیت نیز از گذر ارزیابی حاصل می شود و ارزیابی برنامه های درسی باعث شناخت وضع موجود گردیده و ما را از میزان تحقق اهداف از قبل تعیین شده آگاه می کند و باعث شناخت نقاط قوت و ضعف برنامه های درسی می شود. (اسدپور، ۱۳۸۶)

بیان مساله

مراکز آموزش عالی با مرکزیت دانشگاهها امروزه یکی از منابع مهم آموزش و پژوهش و دانش یا وسیله انتقال تجارب فرهنگی و علمی انسانها و مکانهای مباحثه و مذاکره و پژوهش پیرامون مسائل علمی ، اجتماعی ، سیاسی و ایجاد نو آوری و خلاقیت در جهت انجام اصلاحات و توسعه پایدار اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و مروج فرهنگ صلح و احترام به اصول اخلاقی و ارزشهای دموکراتیک و تفکر انتقادی به شمار می آیند (بیانیه جهانی آموزش عالی به نقل از عبدی، ۱۳۸۴) .

بی شک یکی از مهمترین عناصر آموزش عالی که نقش غیر قابل انکاری را در تحقق امور یاد شده دارد برنامه های درسی هستند که از عوامل تشکیل دهنده کیفیت آموزشی محسوب می شوند و بایستی از تناسب لازم در راستای تحقق اهداف و رسالتهای آموزش عالی برخوردار باشند . هر برنامه درسی در آموزش بایستی مطابق با واقعیت ها ، نیازها ، تحولات و نیز از

جامعیت لازم برخوردار بوده تا از آن طریق رشد قابلیت‌ها و مهارت‌هایی در دانشجویان مورد توجه قرار گیرد که بتوان آن را در دنیای کنونی هم از بعد فردی هم از بعد اجتماعی به عنوان برون‌داده‌های موثر آموزش عالی محسوب نمود به طوری‌که دارای مهارت‌ها و دانش‌های ضروری برای ایفای نقش در دنیای پیچیده امروز بوده و توان رویارویی با ساختارهای متغیر آن را داشته باشد. (عارفی ، ۱۳۸۴)

داشتن برنامه های درسی با چنین کیفیت و خصوصیات مستلزم مطالعه و ارزیابی کیفیت برنامه های درسی به طور مداوم و مستمر است. ارزشیابی برنامه درسی فعالیت نظام داری است که طی آن ملاک هایی برای ارزشگذاری تعیین می گردد، اطلاعاتی درباره موضوع مورد نظر گرد آوری می شود و با مقایسه آن دو از سودمندی و اهمیت موضوع خبر داده می شود (موسی پور، ۱۳۷۶). پنج کارکرد برای ارزشیابی برنامه درسی می توان منظور داشت :

(۱) تشخیص مشکلات یادگیری برای توصیه مواد آموزشی مناسب (۲) تجدید نظر در برنامه درسی (۳) مقایسه برنامه ها و برخی عوامل دیگر نظام آموزشی (سازمان دهی، تدریس و...) (۴) پیش بینی نیازهای آموزشی (۵) تعیین اینکه آیا هدفهای آموزشی تحقق یافته اند.

از این رو در ارزشیابی برنامه های درسی به سوالهای زیر پاسخ داده می شود :

الف) هدفهای برنامه درسی تا چه اندازه نیازهای یادگیرنده را برآورد می کند؟

ب) محتوای برنامه درسی تا چه اندازه در تحقق هدفهای آموزشی از مطلوبیت برخوردار است ؟

ج) راهبردهای یاددهی - یادگیری تا چه اندازه تحقق هدفهای آموزشی را تسهیل می کند؟

د) ارزیابی تکوینی عملکرد یادگیرنده تا چه اندازه بازخورد لازم را فراهم کرده و تحقق هدفهای

آموزشی را میسر می کند (بازرگان، ۱۳۸۰) .

یکی از رشته های مهم آموزش عالی در سطح تحصیلات تکمیلی که نقش بنیادی در کل نظام آموزشی و همه مقاطع تحصیلی دارد رشته برنامه ریزی درسی است . رشته برنامه ریزی درسی از زاویه های مختلف محتاج و نیازمند نقد و ارزیابی است . برنامه درسی این رشته جای کمترین انعطافی ندارد و فاقد درسهای اختیاری و سمینار است . این در حالی است که یکی از وظایف این رشته کمک به تبیین و تدوین برنامه های منعطف و پاسخگو به نیازهای افراد با سلیقه ها و نیاز های متفاوت است . از این گذشته جای برنامه های درسی موضوعی در این رشته بسیار خالی است و بیشتر دانش آموختگان این رشته ، به جای تخصص در یک حوزه خاص تربیت عمومی می شوند (گویا، ۱۳۸۴) . مسئله ای که در این پژوهش مطرح است این است که آیا برنامه درسی موجود در این رشته دارای مطلوبیت کافی است ؟ به عبارت دیگر از آنجا که برنامه درسی نقش اساسی در نظام آموزشی را داراست ، باید اطمینان حاصل کرد که آیا برنامه درسی هماهنگی لازم با دانش روز و تحولات جامعه را دارد یا نه؟ و آیا برنامه درسی ارائه شده در این رشته افرادی را تربیت می کند که قادر باشند برنامه های آموزشی و درسی را در مقاطع تحصیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

ارزشیابی بایستی در کنار تمامی فعالیت های مختلف برنامه درسی حضور داشته باشد و بدون آن هیچ یک از اقدامات اعتبار لازم را نمی یابد. ارزشیابی جز لاینفک برنامه های آموزشی است و باید در تمام سطوح انجام گیرد . ضرورت انجام ارزشیابی در چند نکته نهفته است : نخست ، آنکه ارزشیابی از فعالیت ها ، شرایطی را پدید می آورد که حرکت اعتلایی را ممکن می سازد ، ارزشیابی از فعالیت های مختلف آموزشی می تواند زمینه را برای اصلاح و بهبود برنامه فراهم

کند و دیگر اینکه در جامعه کمتر به آموزش اهمیت داده شده است (موسی پور، ۱۳۷۶). در حال حاضر ارزشیابی برنامه درسی به عنوان یکی از دروندادهای نظام آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. ارزشیابی برنامه درسی می تواند در بهبود کیفیت نظام آموزشی تأثیر بسزایی داشته باشد. اگر برنامه های درسی از کیفیت مطلوبی برخوردار باشند و به خوبی اجرا شوند سبب موفقیت نظام آموزشی می شوند (بازرگان، ۱۳۸۳).

دنیای حاضر با پذیرش آگاهانه یا اجتناب ناپذیر تحولات متعددی از این قبیل تبادل گسترده اطلاعات، تحول اقتصادی و تکنولوژی کاربر و...؛ عناوین عصر دانش، عصر اطلاعات، عصر بحران ارزشها و عصر تضادها و تناقض ها را به خود اختصاص داده است. لذا تصمیم گیرندگان همه جوامع در ارتباط با کلیه عناصر موجود در جامعه خود از جمله آموزش عالی و درون دادهای خاص آن همچون برنامه های درسی باید به طور مداوم به بررسی، ارزیابی و تجدید نظر بپردازند (عارفی، ۱۳۸۴).

توجه ناکافی به بازبینی های مداوم نسبت به برنامه های درسی آموزش عالی یکی از دلایل عمده ی نارسایی های کیفی آموزش عالی است. از این رو ایجاد زمینه لازم برای ارزیابی و بررسی برنامه ها و تبدیل آنها به برنامه های درسی مناسب و مرتبط با نیازها از وظایف عمده ای است که می توان به کمک آن، جایگاه دانشگاهها را در دنیای حاضر به عنوان پایگاه اصیل دانش، پژوهش و توسعه حفظ نمود (راتکلیف به نقل از عارفی، ۱۳۸۴).

بنابراین در شرایط کنونی لازم است در راستای برنامه ریزی درسی موثر و بازنگری و بهبود برنامه های درسی فعالیتهای متعددی از جمله پژوهشهایی در رشته های مختلف به طور مجزا انجام گیرند. هر چند مطالعات متعددی در ایران و سایر جوامع انجام شده که هر کدام از

جنبه های خاصی به بررسی برنامه های درسی در آموزش عالی پرداخته اند و عواملی را در این رابطه مد نظر قرار داده اند، با این حال به دلیل حساس و مهم بودن نقش برنامه های درسی در تحقق اهداف آموزش عالی و ضرورت مداومت در امر بازنگری و بهبود برنامه ها ، انجام پژوهشهای بیشتر و استفاده از نتایج آنها در هنگام عمل امری ضروری می باشد . پیشرفت سریع علم و تکنولوژی ، گسترش محتوا و برنامه های جدید و لزوم انعطاف در برنامه های درسی با توجه به این تغییرات و نیاز به پرورش کسانی که بتوانند چنین گسترشی را هدایت کنند ، بررسی و ارزیابی برنامه های درسی رشته برنامه ریزی درسی را لازم و ضروری می نماید (عبدی ، ۱۳۸۴).

برنامه ریزی درسی به عنوان یکی از رشته های علمی حساس و سرنوشت ساز ، زمینه پروراندن افراد صاحب نظر در تعلیم و تربیت را در اختیار دارد که نقش مهمی در طراحی و تدوین برنامه های درسی در سایر مقاطع و رشته های مختلف تحصیلی حتی در آموزش عالی خواهند داشت . از این رو با توجه به ضرورتهای مطرح شده در سطور پیشین ، در این پژوهش به بررسی و ارزیابی برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی پرداخته شده است .

اهداف تحقیق

هدف کلی : تعیین میزان کیفیت برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی

اهداف ویژه : ۱. تعیین میزان مطلوبیت عناصر برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی

۲. تعیین میزان موفقیت برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی در پاسخ به نیازهای مشتریان